

EL SENYAL

REVISTA DE LA DIÒCESI
DE GIRONA

Número 217
Any XXII
Abril - Maig 2022

P.V.P.: 3 €

A photograph of Bishop Francesc Argente, an elderly man with glasses and a pink zucchetto, wearing white vestments. He is speaking at a podium with a blue textured front panel. A microphone is positioned in front of him. The background is dark and out of focus.

**Gràcies,
bisbe Francesc!**

**Assessoria
Codina**

 C/ dels Vern, 3
17004 Girona

972 205 100

codina@codinacia.com

www.assessoriacodina.com

**ASSESSORAMENT
A EMPRESES I
PROFESSIONALS**

Televisió de Girona

DIUMENGE 9.30 h
DILLUNS 9.30 h
DIMECRES 11 h
DIVENDRES 11.30 h

Banyoles TV

DISSABTE 8 h
DIUMENGE 10.30 h

TV Costa Brava

DISSABTE 9 h
DIUMENGE 9 h

TEMPS D'ESGLÉSIA

 YouTube Bisbat de Girona

Recupereu tots els
programes d'aquesta
temporada al YouTube
del Bisbat de Girona:
[www.youtube.com/
BisbatGirona](http://www.youtube.com/BisbatGirona)

Canal 10 Empordà

DIUMENGE 10.30 h

Olot TV

DIUMENGE 10.30 h

**L'actualitat del Bisbat de
Girona al teu smartphone!**

Com subscriure's al canal
informatiu de WhatsApp?

- 1** Afegir el número 682014604 a l'agenda de contactes.
- 2** Enviar un missatge de WhatsApp a aquest nou contacte. Cal escriure **ALTA** i el nom i cognom.

Més informació: www.bisbatgirona.cat

Prat Sàbat
A D V O C A T S

Josep Mª Prat Sàbat
Josep Prat Riuró
Gerard Prat Riuró
Miquel Garcias Miquel
Luís Moreno Prat
Joan Blanco Ginés

17002 GIRONA
Pl. POETA Marquina, 2 Pral.

www.advocatspratsabat.com

 972 218 200

 972 213 718

Consultori Drs. **QUINTANA**
DERMATOLÒGIC

MALALTIES DE LA PELL
MALALTIES DE TRANSMISSIÓ SEXUAL
TRACTAMENTS I DEPILOCACIÓ AMB LÀSER

Consulta diària a hores
convingudes

C/ Ibèria, 12 - 14 Baixos B
17005 GIRONA

 972 24 51 80

LES DARRERES ACTIVITATS PÚBLIQUES DEL BISBE FRANCESC	4
EDITORIAL	5
— Un bisbe incansable i amb sensibilitat cultural	
REFER L'ESPERANÇA	6
TESTAMENT ESPIRITUAL DEL BISBE FRANCESC	7
MULTITUDINARI COMIAT AL BISBE FRANCESC	8
PERFIL BIOGRÀFIC DEL BISBE FRANCESC	10
GLOSSARI	12
LA SEVA BONHOMIA TRANSMETIA UNS SENTIMENTS DE BENESTAR, D'HARMONIA I DE PAU	13
UN LLEGAT DE PASTOR	14
«TRANQUIL, JA VINC JO»	16
UN BON BISBE I UNA BONA PERSONA	17
EL BISBE I LA SETMANA SANTA A GIRONA	17
L'EXPERIÈNCIA VISCUDA AMB EL BISBE FRANCESC	18
EL DO DEL PRESBITERAT CONFERIT PEL BISBE FRANCESC	18
IMITEU LA VIDA DE CRIST, QUE VA VENIR A SERVIR I NO A FER-SE SERVIR	19
DE TARANNÀ BONDADÓS I ALEGRE	19
UN BISBE SINODAL	20
UN BISBE QUE ENS ESCOLTAVA	20
EL SOMRIURE D'UN PARE-PASTOR BO	21
L'AFABILITAT D'UN BISBE	21
PASTOR DE LES SEVES OVELLES	22
LA SEVA PROXIMITAT TRENCAVA BARRERES	22
EL BISBE I CÀRITAS: SEMPRE AL NOSTRE COSTAT	23
LA SEVA VISITA AL SANTUARI ERA ESPERADA PER TOTS	25
UN GRAN AMANT DEL NOSTRE PATRIMONI	26
SORT N'HEM TINGUT, D'ELL	26

Els articles firmats són responsabilitat exclusiva dels seus autors. La reproducció total o parcial d'articles, notícies o fotografies d'*El Senyal* només és permesa si se n'esmenta la procedència.

Fotografia portada:

El bisbe Francesc, en una celebració al monestir de Sant Daniel de Girona.

Autor: Àngel Almazan

- **Edita:** OFICINA DE COMUNICACIÓ DEL BISBAT DE GIRONA
- **Director:** XAVIER ROCA
- **Consell de Redacció:** JOSEP CASELLAS, VÍCTOR GAY, DOLORS PUIGDEVALL, SUSANNA QUINTANA, ÀNGEL RODRÍGUEZ I DANI VIVERN
- **Correcció de textos:** DANI VIVERN
- **Comptabilitat:** YOHANA ROMERO
- **Administració, subscripcions i publicitat:** ANNA COLL
- **Redacció i Administració:** Plaça del Vi, 2 - 17004 Girona
Tel. 972 41 28 84 - Fax 972 41 28 85
comunicacio@bisbatgirona.cat - www.bisbatgirona.cat
- **Subscripció anual** (6 números):
Tarifa normal: 18 euros
Tarifa de suport: 25 euros
- **Preu exemplar:** 3 euros
- **Maquetació:** www.palahi.cat
- **Impressió:** www.palahi.cat
- **Dipòsit legal:** Gi-509-99

PIULADES

Càritas Diocesana de Girona
@caritasgirona

#AdéuBisbeFrancesc | Ens ha deixat el bisbe Francesc, sempre compromès amb l'acció social de @caritasgirona i les persones més vulnerables. Recordem el seu acompanyament des del tracte més humà i afable. Descansi en pau

Ajuntament StSadurní
@santsadurni_cat

Aquesta matinada ha mort Francesc Pardo, bisbe de Girona, a l'edat de 75 anys. Fou rector de la parròquia de #santsadurni des de l'any 1980 fins al 1997. Va tenir també un important paper en la fundació de la cooperativa que va impulsar la construcció dels Habitatges Vilarnau.

Monestir Sant Daniel
@SantDaniel_Gi

Ens unim a les mostres de condol per la mort de Mons. Francesc Pardo, qui ens ha acompanyat en el nostre camí, i a qui estem especialment agraïdes com a patró de la Fundació Monestir de Sant Daniel. ACS.

Les darreres activitats públiques del bisbe Francesc

1

2

3

4

5

EL BISBE DE GIRONA

Benvolguts diocesans,

En aquests últims dies el meu estat de salut ha entrat en una situació una mica delicada. Una llaga d'estómac m'ha produït una pèrdua de sang que demana molt de repòs perquè es pugui suturar la ferida. Tot i el sofriment que també pateixo pel pinçament de l'esquena, segueixo la situació de la diòcesi de la millor manera possible. El metge em recomana calma i temps per veure si, de manera natural i amb les mesures pal·liatives adients, deixa de sagnar.

Us demano que pregueu per mi, per la meua recuperació i per tots els malalts. De moment estic ingressat en una clínica per poder estar més controlat i atès adequadament. No dubteu que personalment o a través del Vicari general us mantindré informats de qualsevol canvi que es produeixi.

Vostre,

✠ Francesc Pardo i Artigas,
bisbe de Girona

Girona, 14 de febrer de 2022

▲ Nota del Bisbe de Girona als diocesans. 14 de febrer de 2022

1. Visita ad Limina. Roma, 10 al 14 de gener de 2022.
2. Presentació de la *Guia visual de la Catedral de Girona*. Girona, 19 de gener de 2022. Foto d'Àngel Almazan.
3. Arribada del Pelegrí de Tossa a Santa Coloma de Farners, 20 de gener de 2022.
4. Celebració de sant Francesc de Sales, patró dels periodistes. Girona, 24 de gener de 2022. Foto d'Àngel Almazan.
5. Administració dels ministeris laicals a Joan Puig. Cornellà del Terri, 6 de febrer de 2022. Darrer acte públic del bisbe Francesc.

Un bisbe incansable i amb sensibilitat cultural

«Revitalitzar la vida cristiana de les persones, les parròquies i la diòcesi» és el que es proposava Mons. Francesc Pardo poc després de ser nomenat bisbe de Girona, el 2008. Així ho expressava en una entrevista a *El Senyal* (n. 91, setembre de 2008, p. 4-5). També expressava la voluntat de fer-se proper a les persones. Durant els quasi catorze anys que ha estat al capdavant de la Diòcesi de Girona ha treballat de valent per aconseguir la revitalització que s'havia proposat i s'ha desplaçat per tot el territori diocesà, especialment amb motiu de les visites pastorals. Ha estat un bisbe incansable.

En aquella entrevista deia que li preocupaven dues qüestions. La primera, que el ministeri dels capellans fos més estimat en l'àmbit eclesial i social. Durant el seu ministeri episcopal es va trobar amb una diversitat notable en el clergat gironí, tant pel que fa a aspectes teològics i ideològics com a la manera d'enfocar la pràctica pastoral. I no li va resultar fàcil gestionar aquesta diversitat. També va trobar-se amb dificultats en la pastoral vocacional. A més, va haver d'afrontar una opinió pública –en l'àmbit general– adversa, o almenys reticent, davant la figura del capellà, a causa dels abusos sexuals comesos per clergues, tot i que aquests casos van ser escassos a la Diòcesi de Girona.

«Ha treballat per aconseguir la revitalització que s'havia proposat»

El segon tema que preocupava el bisbe Francesc ja des del començament del seu pontificat a Girona era que es notés que la fe i la vida cristiana són motiu de felicitat i de realització personal i no pas de tristesa. Aquest és un repte permanent de l'Església. Aconseguir-ho depèn, en bona part, del testimoniatge dels cristians -traspuar la «joia de l'Evangeli» de la qual parla tant el papa Francesc- i també de la claredat i pedagogia amb què els cristians formulem avui el missatge cristià. Una fe inculturada és més fàcil que sigui acceptada que no pas si és percebuda com a aliena a la cultura o com a contrària a valors socialment admesos i apreciats.

Tots dos temes tenen a veure amb l'evangelització, prioritat de l'Església des de fa dècades i, per tant, també ho ha estat del bisbe Francesc.

Una altre àmbit al qual el prelat de la diòcesi recentment traspassat era particularment sensible era el cultural, en les seves diferents vessants.

En primer lloc, la cultura popular, estretament relacionada amb la pietat popular que valorava molt. En segon lloc, el patrimoni cultural, que va procurar promoure, en les diòcesis amb seu a Catalunya, a través de *Catalonia Sacra*. I, en tercer lloc, la cultura en sentit ampli, que inclou tot allò que fa més humana la vida social i que també té relació amb la catalanitat i amb el procés polític que ha anat succeint a Catalunya. El bisbe hi feia referència en

els seus escrits al *Full Parroquial* amb motiu de cada Onze de Setembre, i en les seves homilies en la festivitat de sant Narcís.

Els seus darrers anys a Girona van quedar afectats pels problemes de salut i sobretot per la pandèmia. Tanmateix, no va afluïxar. Es va caracteritzar fins al final per la seva tenacitat, i va mantenir la sensibilitat cultural i un alt sentit de la responsabilitat. Que reposti en pau.

EL SENYAL

**BUTLLETA DE
SUBSCRIPCIÓ A
LA REVISTA
«EL SENYAL»**

La subscripció també pot pagar-se al comptat a la parròquia o a les oficines del Bisbat de Girona.
(placa del V. 2 - 17004 Girona)

Cal trametre aquesta bulleta a:
Bisbat de Girona. *El Senyal*.
Pl. del Vi. 2 - 17004 Girona

Dades personals

Nom i cognoms:
 Domicili: Codi postal:
 Població: Telèfon: DNI o NIF:
 E-mail:

Dades bancàries

Núm. compte - IBAN E S

Nom banc: Adreça agència:

Codi postal: Telèfon: Població:

Dades subscripció

Per un any (6 números) ☐ Tarifa normal: 18 euros ☐ Tarifa de suport: 25 euros

Data i signatura

Les vostres dades seran incorporades a un fitxer creat pel Bisbat de Girona per administrar les subscripcions de la revista *El Senyal*, fitxer que compleix totes les exigències establertes a la normativa de protecció de dades. Podreu exercir el dret d'accés, modificació i cancel·lació de les esmentades dades a l'adreça que figura en aquesta butlleta o adreçant-vos a: comunicacio@bisbatgirona.cat

Refer l'esperança

MN. LLUÍS SUÑER
*Administrador
diocesà*

Ara fa 51 anys que, amb motiu de l'ordenació de diaca arran d'uns exercicis fets a Montserrat, el P. Cassià Just, abans d'acomiar-nos, ens va explicar una historieta que m'ha ajudat en molts moments de la meua vida. Hi havia un bon home que caminava per la selva, i de cop i volta es va trobar al davant un tigre que feia por de debò. Sense pensar-s'hi gaire, va fer mitja volta per anar per un altre camí, però, ai las!, una altra fera li va barrar el pas. Davant de tants perills es posà a córrer amb les feres al darrere i es trobà que l'única sortida possible era un penya-segat que tenia al davant. Abans de ser destrossat per les feres es va tirar al buit, amb la gran sort que es va poder agafar a una branca que sortia d'una pedra del penya-segat. Va respirar tranquil, però s'adonà que a l'arrel de la branca hi havia un ratolí que se l'estava menjant. En aquesta situació límit es va adonar que al costat de la branca hi havia una maduixera amb una maduixa... la va agafar, se la va posar a la boca i va trobar que era molt bona. Quantes vegades aquesta historieta m'ha ajudat per aixecar-me quan

havia caigut, per saber veure que no hi ha camins sense sortida ni postes de sol sense un nou matí, ni situacions límit que no tinguin una escletxa per continuar caminant. Quantes vegades m'ha ajudat per relativitzar les coses petites per acollir l'Absolut quan es presenta. En definitiva, és aquella petita esperança de què ens parlava Charles Péguy: «La meua petita esperança és aquella que es lleva cada matí i ens dona el bon dia». I que no és un simple estat d'ànim, no és una qüestió de ser optimista o pessimista, sinó una actitud d'obertura a Déu que ens fa veure el present com un temps de «gràcia i de salvació».

**«Hem de pregar
per tenir aviat
un nou bisbe»**

En els moments que estem vivint, adolorits per la mort del nostre bisbe Francesc, voldria compartir aquesta vivència amb vosaltres per si ens pot ajudar a viure el present diocesà amb coratge, sense por, i obrir-nos al futur amb molta esperança pasqual. Adonant-nos que la vida es va passant per la força salvadora de Déu. És des d'aquesta esperança que hem de pregar per tenir aviat un nou bisbe. De ben segur que ell, quan sigui el moment, ens ajudarà a fer de la nostra Església un fogar d'esperança amb entranyes de fraternitat i amb regust d'Evangeli.

Foto: Àngel Almazan

Testament espiritual del bisbe Francesc

«He complert el 75 anys i he presentat la jubilació canònica al sant Pare Francesc. He pensat que és un bon moment per actualitzar i renovar el meu testament. Ho faig des-

prés de pregar i reflexionar sobre la meva vida». Així justificava el bisbe Francesc, el 24 d'agost de 2021, la redacció d'un nou testament espiritual, que suplia el darrer, fet el

desembre de 2012, abans de la intervenció quirúrgica a causa d'un càncer d'esòfag. En compartim alguns fragments destacats.

«Manifesto que confio plenament en el Senyor, que mai m'ha abandonat en tots els moments de la meva vida. Li demano coratge per acceptar amb pau i serenor la jubilació quan sigui el moment».

«Confio sobretot en la seva misericòrdia i el seu perdó per les meves febleses, infidelitats i pecats. M'he esforçat per estimar Déu, per confiar en Jesús, però la pols del camí m'ha embrutat. Com el públicà de la paràbola, goso clamar amb tot el cor: "Senyor, tingueu pietat de mi"».

«Estic molt joïós d'haver cregut i també d'haver dedicat la meva vida a la missió de fer present el Crist i oferir els seus dons com a prevere i com a bisbe de l'Església. Veritablement he viscut plenament realitzat».

«Espero fermament que el Senyor, quan sigui el moment, m'acollirà per oferir-me viure per sempre i amb plenitud la Vida i la Salvació que he tastat, que he esperat, que he celebrat i proclamat».

«Dono gràcies pel gran do, totalment immerescut, d'haver-me escollit per a l'episcopat i encarregar-me de ser pastor, a semblança de Crist, el Bon Pastor, de l'Església de Girona, que estimo amb totes les meves forces i que he procurat servir durant aquests anys i espero continuar servint fins el meu darrer alè».

«És el moment de demanar perdó a totes les persones que hagi pogut ofendre conscientment i inconscientment amb les meves accions o paraules».

Multitudinari comiat al bisbe Francesc

Fotos: Àngel Almazan

La Catedral de Girona va acollir, el dilluns 4 d'abril, la missa exequial del bisbe Francesc. Un miler de persones van voler dir l'últim adéu al qui ha estat al capdavant de la diòcesi durant 13 anys i mig. La cerimònia va ser presidida per l'arquebisbe de Tarragona, Mons. Joan Planellas, i concelebrada pel nunci apostòlic d'Espanya, Mons. Bernardo C. Auza; el cardinal arquebisbe de Barcelona, Mons. Joan Josep Omella, el conjunt de bisbes de les diòcesis amb seu a Catalunya,

**«Un miler de
persones van
volar dir l'últim
adéu al bisbe»**

els abats de Montserrat i Poblet, juntament amb un centenar llarg de nveres. Hi va assistir una nombrosa representació de la família, membres de la Cúria, autoritats civils i centenars de diocesans. A primera hora del matí es va instal·lar la capella ardent amb el fèretre del bisbe Francesc, que va anar rebent la visita dels fidels. A continuació, a dos quarts de 12 del migdia, i ja amb la Catedral plena a vessar, començava la cerimònia. Durant la seva homilia, Mons. Joan Planellas va fer una

crida a l'esperança: «Caminem cap a l'esperança, fins a la nostra trobada amb Déu; la vida del bisbe Francesc ha estat curulla d'aquest caminar en l'esperança». Seguidament va repassar la trajectòria pastoral del bisbe i va remarcar que «és recordat per la seva entrega i dedicació predicant un fort vincle de solidaritat entre el dolor i la malaltia, donades també les seves circumstàncies personals». Planellas va destacar la creació de Catalunya Sacra, la «nineta dels seus ulls», en el moment que el bisbe Francesc es va responsabilitzar del Secretariat Interdiocesà de Conservació i Promoció de l'Art Sagrat: «Estimava entranyablement i profundament Catalunya i la seva gent, preocupat per poder transmetre en

tot moment a les noves generacions la bellesa de la fe expressada secularment en el llegat cultural, patrimonial i artístic de la nostra Església». «Allà on veritablement gaudia era anant a les parròquies. Estant entre la gent li sortia el millor d'ell mateix», va manifestar també.

Al final de la missa, l'administrador diocesà, Mn. Lluís Suñer, i un dels germans del bisbe Francesc, Pere Pardo, van adreçar als fidels unes paraules de comiat i d'agraïment. Seguidament, es va procedir a donar sepultura al cos del bisbe Francesc al centre de la nau, entre el presbiteri i l'orgue, just al costat de la tomba del bisbe Josep Cartañà, el darrer que va ser enterrat al temple, l'any 1963.

El bisbe Francesc va morir a Girona el dijous 31 de març a la nit a l'Hospital Trueta de Girona, on es trobava ingressat des del 3 de març a causa

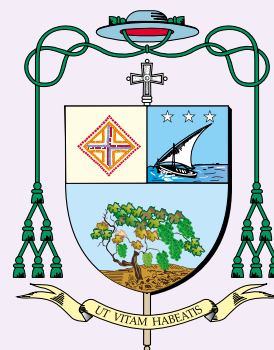
d'una hemorràgia digestiva que li va acabar provocant una insuficiència respiratòria. A partir de llavors, el seu estat de salut s'havia mantingut en una situació clínica crítica i de gran fragilitat, tot i algunes millores puntuals. Les complicacions de les

darreres hores van ser la causa de la mort.

El Bisbat va agrair el gran nombre de mostres de condol rebudes per part de diferents institucions d'àmbit eclesial i civil, i també de moltes persones que han plorat la seva mort.

Perfil biogràfic del bisbe Francesc

Mons. Francesc Pardo i Artigas va néixer el 26 de juny de 1946 a Torrelles de Foix (Alt Penedès).

Va entrar al Seminari Menor de Barcelona i va cursar els estudis eclesiàstics al Seminari Major. Va obtenir la llicenciatura en Teologia a la Facultat de Teologia de Catalunya. Publicà diversos articles en revistes especialitzades de pastoral. Va ser ordenat prevere a la basílica de Santa Maria, de Vilafranca del Penedès, el dia 31 de maig de 1973.

A l'Arxidiòcesi de Barcelona tingué les següents responsabilitats:

- 1973-1980. Coadjutor de les parròquies de Santa Maria i de la Santíssima Trinitat, de Vilafranca del Penedès.
- 1979-1980. Arxipreste de Vilafranca del Penedès.
- 1980-1997. Rector de Sant Sadurní d'Anoia, on va fundar una cooperativa que va edificar 70 habitatges socials al barri Vilarnau.
- 1980-1993. Arxipreste de l'Anoia.
- 1982-1986. Consiliari diocesà del Moviment Familiar Rural i dels Joves Rurals JARC.
- 1985-1988. Membre del Consell Presbiteral i del Col·legi de Consultors.
- 1990-1993. Vicari episcopal del Penedès-Anoia-Garraf.
- 1993-1996. Rector de Monistrol d'Anoia.

- 1993-1995. Membre de la Comissió diocesana per a la preparació del Concili Provincial Tarraconense i membre d'una ponència.
- 1993-2006. Director del Centre d'Estudis Pastorals de les Diòcesis de Catalunya.
- 1997-2004. Rector de Sant Esteve de Granollers.
- 1998-2004. Membre del Consell presbiteral.
- 1999-2004. Arxipreste de Granollers.
- 2001-2004. Vicari episcopal del Vallès Oriental.

A la Diòcesi de Terrassa, creada l'any 2004, tingué aquests càrrecs:

- 2004-2008. Vicari general de pastoral. Delegat episcopal per a l'Economia.
- 2004-2008. Rector de Sant Esteve de Granollers i membre del Consell Presbiteral, del Consell Pastoral Diocesà, del Consell per als Assumptes Econòmics i del Col·legi de Consultors.

El 16 de juliol de 2008, el papa Benet XVI el va nomenar bisbe de Girona. Va rebre l'Ordenació Episcopal el 19 d'octubre del mateix any a la Catedral de Girona, i va prendre possessió de la Diòcesi el mateix dia.

En l'àmbit de la Conferència Episcopal Espanyola va ser membre de

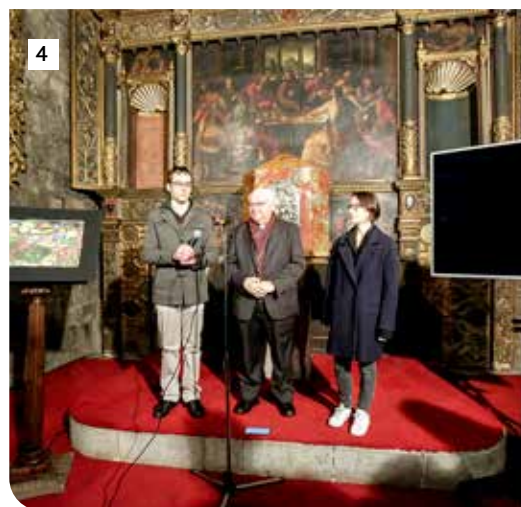
la Comissió Episcopal de Pastoral (2008-2020) i posteriorment de la Comissió Episcopal per a la Pastoral Social i Promoció Humana (2020-2022), d'on va ser, durant uns anys, responsable de la Pastoral del Turisme i del Lleure i de la Pastoral de la Salut. També va ser membre de la Comissió Episcopal d'Apostolat Seglar (2011-2014) i del Consell d'Economia (2014-2022).

En l'àmbit de la Conferència Episcopal Tarraconense va ser el bisbe delegat del Secretariat Interdiocesà de Pastoral de Joventut (SIJ) (2008-2018), de l'Apostolat Seglar (2008-2011), de la Pastoral Obrera (2009-2011), del Secretariat Interdiocesà de Conservació i Promoció de l'Art Sagrat (SICPAS) (2011-2022) i de les reunions interdiocesanes de Delegats i responsables d'economia (2018-2022).

L'11 de febrer de 2017 fou nomenat fill predilecte de Torrelles de Foix, el seu poble natal.

El 26 de juny de 2021, amb motiu dels seus 75 anys, havia presentat la renúncia al papa Francesc.

Va morir el 31 de març de 2022.

1. Aplec de Sant Llúcia de Santa Pau, l'any 2016. 2. El bisbe Francesc, durant les Fires de Sant Narcís de Girona, l'any 2013. Foto d'Àngel Almazan. 3. Benedicció del nou altar de l'església de Sant Josep de Girona. Novembre 2019. Foto d'Àngel Almazan. 4. Presentació del vitrall a la Catedral de Girona. Desembre 2019. Foto d'Àngel Almazan. 5. Jornada diocesana de la Família. Març 2015. Foto d'Àngel Almazan.

Glossari

Com a bisbe electe, com a germà, com a ciutadà, truco a la porta, com algú que arriba. A la porta dels vostres cors, de les vostres llars, pobles i ciutats per dir-vos: vinc en nom de Jesús, el Senyor, perquè tingueu vida, i vida abundant. Que Déu us beneeixi, i moltes gràcies per la vostra acollida i pel vostre afecte (*Full Parroquial* especial, juliol 2008).

El papa Francesc fa atractiu el rostre de l'Església. Amb el seu tarannà, hi ha com un moviment que passa de l'Església com a problema a l'Església que és acceptada i contemplada com a solució. (*El Senyal* abril 2014).

Vosaltres, malalts i ancians, sou missioners amb la vostra manera d'afrontar la malaltia i les febleses dels anys. A mi, sovint, m'heu evangelitzat perquè m'heu ensenyat a viure l'Evangeli. Penseu en els qui tenim al costat, que estimeu i que us estimen. (Homilia a la Missa de TV2. 25 juliol 2015).

Viure amb alegria és una crida a tot cristià, independentment del nostre caràcter o capacitats (*Full Parroquial*, 17 desembre 2017).

Quan fem el senyal de la creu estem recordant que Déu impregna la nostra vida concreta (*Full Parroquial*, 7 juny 2020).

Hem de respondre al clam de la terra i al crit dels pobres amb una economia ecològica (*Full Parroquial*, 3 octubre 2021).

A Catalunya estem en una etapa de la seva mil·lenària història que requereix serenor, capacitat de cercar ponts per construir, esforç per no marginalitzar i excloure, acords pensant en el conjunt dels ciutadans i no només en la ideologia del propi grup, i valorar més tot allò que ens ha unit, que ens uneix i que ens pot unir, i no el que ens separa; guarir les ferides que les tensions hagin provocat i provoquin, fins a l'actitud generosa del perdó (Homilia en la Solemnitat de Sant Narcís, 2015).

Aturant la immigració a les portes d'Europa estem perdent els valors que ens han configurat (*Full Parroquial*, 15 gener 2017).

Cadascun de nosaltres porta també la seva pròpia creu: la de la solitud, la de la seva malaltia o de les persones properes i estimades; la de la manca de treball o de futur, la de no sentir-se valorats o estimats (*Full Parroquial*, 20 març 2016).

Jesús ha tingut èxit amb els petits i senzills, i ha fracassat amb els poderosos i amb els savis i dirigents del seu poble (*Full Parroquial*, 23 juliol 2017).

En la nostra societat, les dietes i els cursos per aprimar-se són habituals, mentre que en altres països moltes persones sempre estan a dieta estricta des de la seva infantesa, i no pas per salut, sinó perquè no tenen allò que els és necessari (*Full Parroquial*, 10 de febrer 2019).

Tota persona té sempre unes dimensions positives que cal descobrir i contemplar (*Full Parroquial*, 20 febrer 2022).

La seva bonhomia transmetia uns sentiments de benestar, d'harmonia i de pau

**PERE PARDO
ARTIGAS**
*Germà del bisbe
Francesc*

El bisbe Francesc ja de ben petit tenia un caràcter obert. Era amic dels seus amics, dialogant, transparent, senzill, inquiet, servicial i proper a tot hom, tal com els gironins i la gent de les comarques gironines l'heu conegut i tractat. Això sí: quan un assumpte, un mal gest, un comportament desagradable o qualsevol altre afer no era del seu grat, aleshores sortia el jove Cisco, geniüt i de fort caràcter.

De ben jove ja va marxar cap al seminari menor de «La Conreria», animat pel rector del poble, aleshores Mn. Salvador Pou, i més endavant va ingressar al Seminari Conciliar de Barcelona, on va acabar els estudis eclesiàstics. Sempre que en tenia oportunitat -sobretot durant les vacances- anava a Torrelles de Foix, el seu poble natal, per ajudar el nostre pare, de professió recader i transportista, en la càrrega i descàrrega de les mercaderies que transportava des de Torrelles fins a Vilafranca del Penedès i de Vilafranca a altres indrets i pobles de la comarca. També va tenir presència, com a participant o com a director, en activitats lúdiques, culturals i esportives. Es mostrava molt orgullós del fet de saber muntar unes llotges, popularment denominades «palcos», davant l'escenari del Casal Torrellenc, i que únicament i exclusivament s'instal-

laven pels balls de la festa major en honor de sant Genís, patró del poble. Ell era l'únic que coneixia i sabia desxifrar el croquis d'aquell complicat muntatge.

En activitats culturals, cal ressaltar la seva actuació en obres de teatre, especialment en Els Pastorets, i cantar i dirigir les caramelles per Pasqua. Quant a les activitats esportives, va jugar a futbol amb l'equip del Torrellenc.

En definitiva: tant en la seva joventut com una vegada ordenat sacerdot, des d'allà on estigués destinat i també ja sent bisbe, sempre va estar vinculat al seu poble natal.

Per totes aquestes activitats i quan ja portava nou anys de bisbe de Girona, l'11 de febrer de 2017 va ser nomenat fill predilecte de Torrelles de Foix.

El meu germà, com ja vaig expressar en la cerimònia de les exèquies, també va tenir les seves mancances i defectes; no obstant, no se li podrà negar que el seu tracte afable i proper i la seva bonhomia transmetien sentiments de benestar, d'harmonia i de pau.

El bisbe Francesc ha estat un home de Déu, un sacerdot i un bisbe bo, i és així com ell volia ser recordat.

**«Ha estat un
home de Déu,
un sacerdot
i bisbe bo»**

Foto: Àngel Almazan

Un llegat de pastor

MONS. JOAN PLANELLAS
Arquebisbe metropolità de Tarragona

La vida del nostre estimat bisbe Francesc ha estat curulla del caminar en esperança. Ha estat missioner incansable, amb una activitat que l'ocupava plenament i totalment. Tots els qui hem col·laborat amb ell ho podem corroborar. Els germans bisbes també ho vam viure en la nostra darrera trobada, a Roma, a la visita *ad limina* el mes de gener: ja no podia amb les seves forces però, fent un esforç extraordinari, va participar a totes i cadascuna de les trobades i reunions i, especialment, en la trobada amb el papa Francesc. Val a dir que era un bisbe que, allà on veritablement gaudia, era anant a les parròquies. Entre la gent, li sortia el millor d'ell mateix. Gaudia estant present a trobades i visitant cadascuna de les gairebé 400 parròquies de la diòcesi gironina. Ho vaig poder comprovar en les parròquies al meu càrrec quan era prevere diocesà de Girona. Ara, la «germana mort», com deia sant Francesc, ha dut el nostre estimat bisbe a l'altra riba. Ha arribat a la casa del Pare, a la pàtria celestial, i ens deixa tot el seu llegat d'entrega generosa. Llegat de pastor. Ha deixat escrit en el seu testament espiritual: «Dono gràcies

[...] d'haver-me escollit pastor, a semblança de Crist el bon Pastor, de l'Església de Girona, que estimo amb totes les meves forces i que he procurat servir durant aquests anys».

Quan recordem el bisbe Francesc, quan li demanem que pregui prop del Pare per nosaltres, quan recordem vivències amb ell, quan preguem per ell, l'estimació que anirà lligada a la pregària i a aquest record serà una estimació que porta llavor d'eternitat per a ell. Per a ell i per a tots nosaltres.

Quan experimentem que l'amor no passa mai, la mort es converteix en un pas de les realitats contingents a

les realitats que perduren, de la foscor a la llum, de la mort a la vida. «*Ut vitam habeatis*» [perquè tingueu vida].

Precisament aquest era el lema episcopal del bisbe Francesc, extret de l'epíleg de l'Evangeli de sant Joan (20,31). Hem de dir que tot el seu ministeri ha tingut aquesta finalitat.

Que la Mare de Déu i sant Narcís, patró de la ciutat i de la diòcesi, intercedeixin pel bisbe Francesc, i que nosaltres, que continuem pelegrinant en aquest món, puguem seguir les seves petjades de neguit per la causa de l'Evangeli, de donació i entrega pastorals onsevulla que siguem.

**«Entre la gent,
li sortia el millor
d'ell mateix»**

A photograph of three people walking away from the camera on a paved city street. On the left is a woman with long dark hair wearing a dark blue jacket and jeans. In the middle is a man with short dark hair wearing a dark blue jacket and jeans. On the right is a woman with shoulder-length brown hair wearing a light blue button-down shirt and dark trousers, with a black strap across her back. The background shows European-style buildings and a street lamp.

200 ANYS AMB ELS MUNICIPIS

L'ajuntament dels ajuntaments

La Diputació de Girona aporta recursos tècnics i econòmics als municipis per al benestar de les persones que viuen a les comarques gironines.

Diputació de Girona

1822-2022

«Tranquil, ja vinc jo»

Foto: Àngel Almazan

JORDI CALLEJÓN
*Rector de
Sant Jaume
de Salt*

Aquests últims dies he rebut per tot arreu peticions per explicar les meves vivències al costat del bisbe Francesc. Us puc ben assegurar que podria narrar mil anècdotes de tots els anys que vaig compartir vida i missió amb ell. Dels anys de secretari, les visites, les trobades amb les persones de les parròquies; i dels anys de delegat de joves, la infinitud de trobades, pregàries, viatges i reunions... Aquestes setmanes hem llegit articles als diaris i revistes que glossaven la seva figura com a capellà i, sobretot, com a bisbe. No crec que a mi se'm demani això. M'agradaria que aquest breu testimoni fos diferent: que no fos una glossa o simplement un text panegíric. Personalment, penso que el resum de la vida del bisbe Francesc és ser rector. No podem entendre els seus anys d'episcopat sense tenir present que la seva vida presbiteral sempre girava al voltant d'una parròquia. Ell era rector, i s'hi sentia. Sempre em deia que un rector és de vius i de morts, i que això volia dir que la parròquia estava oberta a tothom, als qui són creients i als que no, als que venen sempre i als que ho fan de tant en tant. Per les venes li corria la par-

ròquia, i no ho podia dissimular de cap de les maneres, fins al punt que quan jo era el seu secretari no em va alliberar mai de la feina parroquial. Al contrari: sempre em preguntava com anava la parròquia, i gaudia quan li explicava idees que portàvem a terme.

L'estiu, per a un rector que a més és delegat de joventut, és un moment complicat ja que hi ha moltes sortides, i malauradament els substituïts escassegen. Marxes una setmana amb un diumenge inclòs i no saps qui vindrà a celebrar... Això fa posar nerviosos. Recordo que un any li vaig comentar que marxàvem a Itàlia amb joves i que no trobava ningú per substituir-me a la parròquia. Se li va il·luminar la cara i em va dir: «Tranquil, ja vinc jo».

Doncs dit i fet: el bisbe Francesc, com un capellà més, amb la seva maleta anava els dies de cada dia a la parròquia -a vegades a peu, a vegades en cotxe- a celebrar l'eucaristia... La cara de sorpresa de la gent era majúscula. Ningú no s'esperava el bisbe. I quan acabava saludava, xerrava amb la gent, i cap a casa. Era feliç fent això. Al

cap d'uns dies ens trucàvem i em preguntava com anava amb els joves, i al final de la conversa sempre em deia: «A la parròquia, tot en ordre».

Aquest detall, que va durar uns quants anys, va fer que entre la gent de la parròquia no es veiés el bisbe com una figura aïllada i hieràtica sinó com algú proper que era capaç de substituir el mossèn de la parròquia, i fer-ho de cor. Per aquest motiu la seva defunció ens ha caigut com un gerro d'aigua freda. Ho hem sentit moltíssim. Hem pregat per ell i ens hem consolat perquè se'ns ha mort el bisbe però també algú que s'ha fet estimar amb petits detalls que ho diuen tot.

**«Ell era rector,
i s'hi sentia»**

Un bon bisbe i una bona persona

PERE CODINA I GIRONELLA
Cap de Relacions Institucionals

Començaré pel final. El bisbe Francesc ens va mirar a Mn. Joan Robé i a mi mateix des del llit hospitalari i, agafant-nos les mans, ens va dir: «Ja ho veieu, s'acaba. Gràcies, Joan. Gràcies Pere. Perdoneu-me si

alguna cosa no he fet bé». Només vaig respondre: «Soc jo que he de demanar-vos perdó i donar-vos gràcies. Fins sempre, bisbe Francesc».

En un cert moment em va demanar que l'ajudés a conèixer millor Girona i els gironins. Volia ser un bisbe proper, un bon pastor. I així va visitar totes les localitats de la diòcesi, les seves parròquies, els seus rectors, els seus diocesans. També va servir el seu país, Catalunya. Era un bisbe català de soca-rel. Una mostra dels seus sentiments nacionals la tenim en la creació i promoció de Catalunya Sacra, per difondre i valorar el patrimoni artístic i cultural dels bisbats catalans.

Ha estat un bisbe dialogant amb les persones i institucions, respectuós i sense afalagaments. I discret amb certs contactes i en certs moments electorals.

Amb aquests apunts revisc moments compartits amb qui ha estat el meu

bisbe, i gosaria dir que també era el meu amic. Sempre que venia a casa era un més de la família. Alguns amics m'ha fet arribar, per a la família del bisbe Francesc, unes paraules de condol que comparteixo: «Ha estat un molt bon bisbe de Girona i una bona persona. Al cel sigui».

Acabo. Estimat bisbe Francesc, gràcies, moltes gràcies. Us trobaré a faltar. Ara ja sou a casa del Pare. Aju-
deu-me a fer el camí recte cada dia.

El bisbe i la Setmana Santa a Girona

DAVID FLURIACH
President de la Junta de Confraries de la Setmana Santa de Girona

El bisbe Francesc Pardo va tenir present el marcat caràcter pastoral de la seva missió. Tenia clar que era el pastor i que donava les directrius que creia millor, per complir amb fidelitat la tasca que se li havia encomanat. Des del primer moment que va conèixer l'existència i la finalitat de la Junta de Confraries de la Set-

mana Santa, es va posar a disposició pel que calgués. Tant és així que va voler participar directament a la Processó ocupant el lloc que li corresponia com a bisbe, acompanyant els Passos i els confreres al llarg de tot el recorregut i primer baixant, i després pujant, les escales de la Catedral per concloure amb l'emotiu i efectista acte final de la Creu i el cant del Crec en un Déu. Aquest suport a la tasca de la Junta ha estat molt ben valorat pels seus membres. El bisbe es feia present. I no només el Divendres Sant. Al llarg de tot l'any, el bisbe Pardo volia conèixer els objectius de la Junta i la manera com es tre-

ballava per aconseguir-los. Feia suggeriments i es consideraven per portar-los a terme o bé es deixaven per a una altra ocasió. Es respirava interès i una col·laboració mútua. I les discrepàncies, que també n'hi havia, es resolien amb un diàleg comprensiu. No cal dir que la seva absència ens deixa amb l'interrogant del tarannà del proper pastor. Sens dubte, el bisbe Pardo ha deixat un punt positiu en la relació amb la Junta que el seu successor haurà de mantenir. Agraïm la seva tasca, preguem per ell i posem en mans de Déu la nostra diòcesi perquè ens envii un pastor bo, segons el seu cor.

L'experiència viscuda amb el bisbe Francesc

MN. MIQUEL-ÀNGEL FERRÉS
Rector de Figueres

Feia poc que el bisbe Francesc havia arribat a Girona, l'any 2008, i va fer un gest que vaig valorar. En lloc de cridar-me al Bisbat, em va venir a veure a la parròquia, com va fer amb altres companys. Va venir a Blanes, on jo estava de rector, i es va interessar per la meua vida personal i pastoral.

Al cap d'uns mesos, em va proposar un nou destí, que seria Figueres. I durant aquest temps ha vingut també moltes vegades, com ha acostumat a fer a la majoria de parròquies de la diòcesi. Com deia ell, bromejant, «soc el capellà que faig més quilòmetres de tot el bisbat».

Ha estat un bisbe molt itinerant, que s'ha mogut, ha treballat de valent i sempre ha prioritzat fer-se present als llocs de manera personal, no per delegació. Fins i tot els darrers anys, delicat de salut, no s'ha contemplat gaire i

ha assumit funcions i tasques amb coratge i esperit de servei.

A les Visites Pastorals s'apropava a la gent, tenia entrevistes amb els consells parroquials, els catequistes, les juntes de Càritas, i fins i tot amb els col·legis religiosos, no solament amb la direcció sinó entrant a les classes i establint un diàleg franc amb els alumnes. Afectat en el tracte, tenia un somriure benèvol i una cordialitat que no li impedia exercir la seva autoritat amb fermesa quan ho considerava convenient.

Ha guiat la diòcesi en uns moments gens fàcils, per l'escassetat creixent de preveres i de feligresos, i per les circumstàncies socials de l'època que vivim. Hi ha respost amb ponderació, sentit comú i visió evangèlica. No ha deixat mai de banda cap dels tres grans eixos de l'acció de l'Església: el culte amb els sagraments, l'anunci de la Bona Nova i l'exercici de la caritat envers els pobres.

«Perquè tingueu vida», com deia el seu lema episcopal.

El do del presbiterat conferit pel bisbe Francesc

MN. ANTONI COLL
Rector de Caldes de Malavella

Haver arribat a esdevenir prevere d'aquesta Església diocesana ha estat la culminació del procés de reconeixement de

l'acció de Déu al llarg

de la meua vida a través de les persones que, amb el seu mestratge i acompanyament, m'han ajudat a descobrir la meua vocació.

I, de manera decisiva, l'acceptació per part del bisbe Francesc ha suposat un progrés qualitatiu en la meua existència i la consolidació d'una opció de vida que ja m'havia plantejat de ben jove, la qual, després del període de formació i discerniment en els anys de Seminari, s'ha pogut madurar i dotar d'autenticitat.

El bisbe Francesc em va conferir el do del diaconat el 29 de setembre de 2019 i, uns mesos més tard, el 19 de gener de 2020, el do del presbiterat. Faig ressò del que em va dir en l'homília de la meua ordenació: «La caritat pastoral ha de ser l'eix de la teua espiritualitat sacerdotal [...]. Escolta tothom, prega per tothom, estima tothom. I quan no els puguis parlar de Déu, sempre podràs parlar a Déu d'ells». Tòt un programa que ha de vertebrar l'exercici del meu ministeri comptant amb l'ajut de Déu i dels germans preveres. El bisbe Francesc ha estat el pastor que em va admetre i m'ha confiat la missió de servir aquesta església diocesana. I de part meua, que sàpiga recollir el seu exemple de bon pastor.

Imiteu la vida de Crist, que va venir a servir i no a fer-se servir

MN. JOSEP FARRERONS
Diacon permanent

Amb aquestes ratlles, en nom dels tretze diaques que som actualment, volem manifestar tot el nostre més sincer agraïment al que ha estat el nostre pare i pastor espiritual, el bisbe Francesc. Voldria remarcar que sovint ens havia reunit moltes vegades, juntament amb les nostres esposes, per encoratjar i escoltar de prop totes les nostres inquietuds, tant personals com familiars. El diumenge 14 de febrer del 2010

el bisbe va ordenar a la Catedral tres diaques de l'Església que és a Girona, entre ells un servidor. D'aquesta manera la nostra diòcesi incorporava el diaconat després que el Concili Vaticà II n'obris la possibilitat. Permeteu-me recordar alguns dels paràgrafs més significatius en l'homilia d'aquesta primera ordenació:

«Tots hem de manifestar el nostre "sí", el nostre "fiat", a semblança de Maria perquè realitzi en cada moment la seva missió. Aquesta disponibilitat, aquest "sí", sempre es prepara mitjançant la família cristiana, la parròquia, i l'Església

diocesana amb les seves decisions».

«Imiteu la vida de Crist, que va venir a servir i no a fer-se servir. Manifesteu una nova manera de viure».

«Sigueu diaques de l'Església al servei de tothom, especialment dels més necessitats, necessitats de vida i de la vida que Déu ofereix. Acosteu-vos a ells per ser testimonis d'Aquell que és la Vida».

«Us diré: rebeu l'evangeli de Crist, del qual heu estat fets missatgers. Creu el que llegeixes, ensenya el que creus i practica el que ensenyes. Sigueu missatges de la bona notícia de Crist».

De tarannà bondadós i alegre

LLUC JUSCAFRESA
Seminarista

Després de dos anys de parada forçosa,enguany reprenem el pelegrinatge a Lourdes. En aquesta edició tindrem molt presents totes les persones que han format part de la nostra vida durant anys i que ja no hi són. El record i la pregària pel bisbe Francesc també marcarà l'estada a Lourdes. Després de presidir el pelegrinatge 11 anys a «la casa de la Mare» —expressió que repetia sovint— ha deixat empremta. L'any 2017, un bon grup de joves de les parròquies de Banyoles hi vam participar per primera vegada. A tots els joves d'arreu de la diòcesi el bisbe Francesc ens regalà una medalla que duia la inscripció «Servir és estimar». Amb aquella afirmació tots ens hi sentí-

em identificats, puix que l'amor és el llenguatge més universal que existeix. A Lourdes estimem i, sobretot, ens deixem estimar. Durant els dies del pelegrinatge, i sense cap mena de dubte, les persones malaltes són les protagonistes. No obstant això, el bisbe sempre tenia una atenció especial envers els joves: la seva anual participació a la Pregària jove i al ressopó de joves ho confirma. Estava feliç d'estar envoltat de joves i s'alegrava quan veia que assistíem en les celebracions litúrgiques.

L'últim dia del pelegrinatge sempre és una jornada agredolça. Ens sentim feliços per l'experiència viscuda però ens dol haver-nos d'acomiar. El bisbe Francesc, amb el seu tarannà bondadós i alegre, ens encoratjava a viure quotidianament l'experiència de Lourdes, és a dir, a estimar profundament Déu i els germans, cadascú des de la seva pròpia voca-

ció. Tots tenim un munt de records i d'anècdotes amb el bisbe Francesc. A part de rebre'm a Lourdes i de confirmar-me, m'acollí també en el nostre Seminari. Sempre que ens retrobàvem ens demostrava la seva estima i s'interessava per la situació dels seminaristes. Hem d'estar-li agraïts per tot el bé que ens ha fet. Gràcies, bisbe Francesc, per haver-nos servit incansablement, per haver-nos estimat tant!

Un bisbe sinodal

G. ABELARDO RODRÍGUEZ
*Gabrielista
(Torroella de Montgrí)*

Amarats de l'esperança i l'alegria de la Pasqua, no deixem de pregar i d'invocar qui ha estat el nostre bon pastor, el bisbe Francesc Pardo i Artigas.

Del bisbe Francesc ens quedaran el seu tracte proper i la seva dedicació en cos i ànima al Poble de Déu que pelegrina a Girona. Com a membre de la Comissió Diocesana per al Sínode 2021-2023, sobre la sinodalitat de l'Església, vull donar el meu testimoni d'agraïment per la confiança que el nostre Pastor va dipositar en tots i cadascun de nosaltres. De bon principi, el bisbe Francesc va tenir molt clar que la participació de la nostra diòcesi en les aportacions al Sínode havia de ser -i ho ha estat- la primera i gran prioritat pastoral d'aquest curs. Així ens ho ha demostrat, donant-nos tota la llibertat d'acció i promovent la fase sinodal diocesana, acompanyant i seguint de prop els treballs de la Comissió i animant tothom a una participació activa.

El resultat de la consulta efectuada al poble fidel cristià amb motiu del Sínode serà, de ben segur, un tresor i una part important del testament pastoral -ple d'estimació, passió i capteniment- que el nostre estimat bisbe Francesc ens ha deixat. Confiem en els fruits que aquests treballs portaran a la nostra diòcesi, sota l'acció de l'Esperit Sant.

Gràcies, bisbe Francesc!

Un bisbe que ens escoltava

GNA. M. ASSUMPCIÓ PIFARRÉ
Priora de Sant Daniel

Amb el bisbe Francesc hem mantingut una relació molt cordial. Era fàcil parlar amb ell. Ens escoltava, i la comunitat del monestir de Sant Daniel vam trobar-hi un gran suport, especialment quan pensàvem en el futur de la comunitat i li vam proposar la creació de la Fundació del Monestir de Sant Daniel, de la qual ell formava part del patronat.

Amb el seu tarannà tranquil, la seva vocació pastoral i amb un caràcter del qual sempre ens va

mostrar el seu costat més afable, vam trobar-lo sempre receptiu a les nostres preocupacions i obert a les propostes que li presentàvem per solucionar les dificultats que se'ns han anat presentant al llarg dels anys del seu episcopat.

Mirant enrere, ens ve a la memòria especialment el record del seu acompanyament durant les celebracions del Mil·lenari del Monestir, tant en les celebracions religioses com en els diversos actes que vam organitzar. El recordem al claustre, essent entrevistat per al programa televisiu «Signes dels temps».

Recordem també com de les seves paraules es desprenia el seu amor per la seva terra i la seva gent. El tenim present a les nostres pregàries.

Foto: Àngel Almazan

El somriure d'un pare-pastor bo

PILAR PINA

*Delegada de la
Vida Consagrada*

La meua vivència com a delegada de la Vida Consagrada del Bisbat de Girona, pel que fa al treball amb el nostre bisbe Francesc, ha estat durant aquests anys d'una confiança i cordialitat extraordinàries.

La meua missió com a delegada és fer-me present en les congregacions, acompanyar, organitzar activitats en grup, trobades, formacions, jornades, etc... i he pogut rebre sempre el seu suport, l'actitud d'escolta i d'acompanyament. En moments en què s'han hagut de prendre decisions difícils -com per

exemple el tancament de monestirs-, s'ha treballat conjuntament per vetllar pel benestar de les persones afectades, i sempre amb una actitud d'agraïment per la tasca que han realitzat a la nostra diòcesi.

El bisbe Francesc ha estat sempre present en les activitats i trobades de la Vida Consagrada. Concretament, a l'inici de curs, que habitualment ens trobem tots els representants de les congregacions i institucions, aprofitava per compartir unes estones amb nosaltres i motivar-nos per seguir treballant i vivint el nostre carisma i espiritualitat. Sempre ens exhortava amb les seves paraules d'agraïment pel servei a la diòcesi. Sempre m'ha demostrat el seu interès per conèixer de prop les ac-

tivitats que realitzem en els nostres camps apostòlics, en parròquies, serveis socials, educació, sanitat o altres. En moltes d'aquestes activitats hem pogut gaudir de la seva presència en ocasió de les visites pastorals o participant-hi com a convidat, i hi ha pogut transmetre la seva senzillesa i el seu somriure d'un pare-pastor bo.

Aquests darrers mesos, la meua vivència personal ha estat més propera a l'acompanyar-lo amb motiu de la seva malaltia i constatar la seva confiança i agraïment per la meua tasca al servei de l'Església. Gràcies al Bon Déu per la vida del nostre bisbe Francesc. I que des del cel ens ajudi a viure i transmetre l'esperit evangèlic de Crist en el nostre món.

L'afabilitat d'un bisbe

**FRA ÒSCAR
BERNAUS**

*Fraternitat caputxina
d'Arenys de Mar*

La nostra relació amb el bisbe Francesc l'iniciàrem es podria dir ben bé de manera coincident amb el començament del seu ministeri episcopal, perquè, de fet, la primera ordenació sacerdotal que va fer a la Diòcesi de Girona fou la d'un frare nostre. D'ençà d'aleshores, el contacte amb el bisbe Francesc fou força sovintejat, per tal com de bon grat visitava els fidels d'Arenys de Mar, ja fos en ocasió de les freqüents visites pas-

torals, ja fos per confirmar els joves del poble -molts dels quals s'havien format a redós del nostre convent-, ja fos en ocasió de les festes patronals, a les quals va acudir sempre que li fou possible.

El recordem sobretot com un bisbe afable i proper que apreciava la riquesa de carismes religiosos amb què el Senyor beneïa la nostra diòcesi i, en particular, la nostra vila. El vam tenir a taula al convent alguna vegada, i altres cops vam tenir el goig d'entaular-nos-hi en altres indrets. En aquella proximitat hi poguérem copsar un tarannà delicat, discret i preocupat per la situació personal

dels fidels, i també per la situació general del nostre país, en especial en aquests últims temps tan convulsos. Li coneguèrem una forta empenta pastoral i una gran preocupació per la situació dels sacerdots de la diòcesi. Recordem, en especial, com va saber estar al costat del rector de Sant Iscle de Vallalta, en un trist cas en què es donà una gravíssima acusació contra ell i que es demostrà falsa. Ens va sorprendre, com a tants, la seva ràpida defallença i el seu traspàs. Que el Senyor vulgui recompensar-li els esforços i la tenacitat per escampar les llavors de l'evangeli arreu on anà. Que al cel sia!

Pastor de les seves ovelles

VICENÇ LLEAL TRIAS
*Consell Pastoral
Diocesà*

La primera trobada amb el bisbe Francesc la recordo molt emotiva. Coordinava una mica el servei d'ordre de la cerimònia de la seva ordenació a la Catedral el dia 19 d'octubre del 2008, i allà a la porta l'esperava el president del Capítol. Se'l veia content i jo iós d'iniciar una nova etapa eclesial a la nostra estimada Diòcesi.

La trobada al final de la cerimònia, amb totes les autoritats, amistats, coneguts i assistents a l'acte, fou un moment molt especial. Algú preguntava què passava allí, al peu del presbiteri, i jo li vaig respondre que es repartien petons, abraçades i salutacions de joia a tothom qui s'hi acostava.

Després, al llarg de vuit anys, hem compartit les trobades del Consell Pastoral Diocesà, com a representant de les parròquies de l'arxiprestat de Girona-Salt. Crec que la seva actitud d'escolta, de

comunicació i de reflexió ens ha ajudat a tots els assistents a seguir endavant en la nostra tasca apostòlica en els diferents àmbits en què ens movem. Coneixedor de les discrepàncies i maneres diferents amb què tots experimentem les situacions que vivim a la nostra vida, ell ens ajudava a portar amb més fermesa la nostra vocació cristiana.

També, com a membre del Moviment de Cursets de Cristiandat, ens va ajudar i acompanyar quan el vam convidar a compartir la fe i les nostres activitats, tant en alguna clausura del Curset com en les Ultreies diocesanes.

I com a representant d'escola on treballa, La Salle, a les trobades amb altres representants de les escoles cristianes de la nostra ciutat mostrava una preocupació màxima per les nostres activitats pastorals, pel tarannà del dia a dia, per voler ser al costat i escoltar els nostres alumnes.

Pastor de les seves ovelles, des de la seva estimada Diòcesi de Girona, un record entranyable.

La seva proximitat trencava barreres

VEVA CASELLAS
*Catequista
de Figueres*

Fa quasi un mes que ens va deixar el nostre bisbe Mons. Francesc Pardo. Sembla mentida que finalment tingués aquest

desenllaç. Sempre tení-

em l'esperança que es recuperaria.

Tal com fan moltes vegades els nostres mossens quan algú ens deixa, m'he posat a investigar la seva vida, i mare meva quin recorregut! L'any que ve hagués fet 50 anys de la seva ordenació al servei de tothom. Veritablement va fer molt de bé per on va passar.

El que més recordaré d'ell serà com s'involucrava en cada un dels grups del bisbat, com agafava el seu cotxe i es plantava allà on fos. Això sí, sempre acompanyat d'en Joan Robé.

Recordo que, a la tornada d'un viatge a Terra Santa, va fer fer per a les Confirmacions unes creus que a cada celebració regalava als nois i noies en record d'aquell dia.

Abans de començar la celebració sempre ens trobàvem a la sagristia, on parlava amb ells, i els preguntava els seus noms, què estudiaven, i feia per saber de les seves inquietuds. Abans de començar se'ls feia seus, perquè, quan ets adolescent, això que un bisbe es posi a parlar amb tu t'impacta un xic, però amb la seva proximitat trencava barreres.

Sempre li estarem agraïts pel que va fer per a nosaltres, com a creients, catequistes, feligresos/es de les parròquies de Figueres. El seu gest va fer reviure de nou l'Esperit. El recordarem sempre!

Foto: Àngel Almazan

El bisbe i Càritas: sempre al nostre costat

**CÀRITAS
DIOCESANA
DE GIRONA**

El bisbe Francesc, com a president de Càritas Diocesana de Girona, ha estat sempre al nostre costat: en els consells, en les assemblees, en la presentació de la memòria anual per Corpus i en altres actes i cites destacades.

Quan va arribar a Girona, Càritas Diocesana de Girona ja havia iniciat el treball en conjunt amb tots els equips locals, que ell ens va impulsar a continuar. Recordem el seu missatge a

les assemblees, quan ens insistia que els pobres no són d'una població en concret, sinó de tots, i agraïa amb sinceritat la gran feina del voluntariat, imprescindible per a la missió al servei a les parròquies i als pobles d'arreu de la diòcesi.

El 2014, amb motiu de la celebració dels 50 anys de Càritas Diocesana de Girona, ens va escriure aquestes paraules: «Càritas és l'Església que estima, acull, comparteix, dona resposta a les necessitats dels últims, ajuda a prendre consciència de les desigualtats i injustícies, ofereix futur i esperança. Per això és verificació de

l'Evangeli que anunciem, celebrem i volem viure. Els signes o miracles que aixequen les persones, les guareixen, els retornen la dignitat, són possibles gràcies a Càritas. El passat ens ajuda a ser conscients del present que vivim, tot valorant el que s'ha fet i descobrint el que avui ens cal fer i com fer-ho. [...]».

I, en moltes ocasions, expressava allò intrínsec de la vida cristiana: «Més enllà de la Càritas organitzada, Càritas som tots».

*El bisbe Francesc en una reunió
del Consell de Càritas*

Libreria diocesana

CASA CARLES

Llibres de teologia, d'espiritualitat i de religió en general i altres materials de suport per a les classes de religió, la catequesi i la litúrgia.

Publicacions especialitzades: revista *El Senyal*, *Butlletí de l'Església de Girona*...

CD de música: litúrgica, instrumental, clàssica i popular.

Objectes de regal: DVD, calendaris, postals, agendes, pòsters, icones, imatges...

Horari

de dilluns a divendres, de 10.00 a 13.00 h i
de 16.00 a 20.00 h.

Plaça del Vi, 2, baixos
17004 Girona
Tel. 972 41 28 78
llibreria@bisbatgirona.cat

La seva visita al santuari era esperada per tots

PAQUITA CARITG
Santuari de la Mare de Déu del Mont

El bisbe Francesc tenia per costum visitar el santuari de la Mare de Déu del Mont, com a mínim dues vegades a l'any, sempre acompanyat per Mn. Joan Robé. Els dies assenyalats eren, al mes de setembre, el dia de la Mare de Déu, i el 10 d'agost, festa de sant Llorenç, patró de la parròquia de Sous.

El programa sempre era el mateix, però només amb la seva presència ja el feia diferent. El dia de la Mare de Déu, la seva visita era esperada per tots. És una festa molt especial, ja que se celebra la festa de la Mare de Déu del Mont, la trobada de les Maries del Mont i l'ofrena dels infants a la Mare de Déu.

Ell sempre tenia paraules agradables per a tothom, en especial per al grup de les Mont i el grup dels infants en el moment de l'ofrena del ciri.

En finalitzar la missa, presidida per ell mateix, hi havia el costum de celebrar l'encant de coques, i de segur que ell en comprava una. Això feia que fos un més de la colla.

Per sant Llorenç es fa festa gran. És el dia que el mossèn de la parròquia de Sous, Mn. Jordi Font, convida els mossens de les parròquies veïnes.

Es canta la missa d'*Angelis*, qua-

si sempre dins l'església, que el bisbe Francesc va consagrar.

Dic «quasi sempre», ja que els dos darrers anys, per motiu de la COVID, es va celebrar a la sala que hi ha darrere, perquè és més gran i es pot disposar de més espai tant a dins com fora en el claustre. És una festa consolidada. A l'hora de la missa es beneeixen uns panets amb un brot d'espígol que a final es reparteixen entre els assistents.

Es recorda l'estada de Jacint Verdager al Mont (1884) i el seu re-

«Ell sempre tenia paraules agradables per a tothom»

lat de la festa, en el qual ens diu que la pabordessa portava una falda d'espígol. Aquest dia no hi falten dos rams d'espígol, i un se l'emporta-

va sempre el bisbe Francesc. M'imagino que soc la pabordessa recollint l'espígol pel camí de pujada al Santuari.

L'última vegada, el nostre bisbe ens va anunciar que l'any 2022 se celebrarien 1.100 anys de l'abadia. Ningú no es podia imaginar que ja no estaríem junts el dia de la celebració. El recordaré sempre.

Un gran amant del nostre patrimoni

JOAN PIÑA
*Director del Museu
Tresor de la Catedral*

Un dels grans valors dels cristians és el llegat patrimonial que s'ha desenvolupat al llarg de quasi dos mil anys. I això el nostre bisbe Francesc ho sabia, n'era conscient i ho valorava.

El que també sabia era que el nostre bisbat desbordava de ric patrimoni. Concretament, soc testimoni de l'estima i atenció que professava per la Catedral i per la seva història i l'art que hi ha custodiat.

Puc explicar les vegades que preguntava per l'estat d'alguna peça immersa en un procés de restauració, o per aquells detalls que encara desconeixia. I la quantitat de gent a

la qual animava a fer la visita perquè coneguessin tot el que aquests murs aixopluguen. Però d'això no en puc donar cap prova, i només puc esperar que em cregueu.

Del que sí tothom pot ser testimoni, i és ben visible, és la gran intervenció que va promoure renovant l'exposició de l'anomenat Tresor de la Catedral de Giróna, el petit museu del nostre conjunt catedralici, i la creació d'unes sales dipòsit: una manifestació clara que una de les seves prioritats fou la conservació i presentació d'aquest mil·lenari conjunt de peces.

«Soc testimoni de l'estima que professava per la Catedral»

Cloc el text amb el record d'una gran alegria que li vaig veure experimentar: va ser la descoberta del vitrall medieval de sant Martí i sant Francesc. Va lluitar perquè fos restaurat i exposat, i ara que ho hem aconseguit no n'ha pogut ser testimoni ni celebrar-ho. Almenys per a l'equip de la Catedral, veure com llueix aquesta peça ens farà, de ben segur, recordar-lo i tenir-lo present. Els feligresos del bisbat podem dir que ha fet una gran feina per al nostre patrimoni. Moltes gràcies, bisbe Francesc!

Sort n'hem tingut, d'ell

DANI FONT
*Coordinador de
Catalonia Sacra*

«No us descuideu de la contemplació», va cloure el bisbe Francesc en una trobada a Besalú on parlàvem de Catalonia Sacra i del turisme religiós, després que nosaltres haguéssim anat parlant dels valors culturals, artístics, litúrgics, del nostre patrimoni cultural. Ens va sorprendre, una vegada més, la seva capacitat per no perdre el nord.

Els responsables de la gestió del patrimoni cultural dels bisbats catalans

vam entrar en contacte estret amb el bisbe Francesc quan fou nomenat el 2011 pels bisbes de la Tarracense com a bisbe delegat per al patrimoni cultural i, per tant, president del Secretariat Interdiocesà per a la Custòdia i Promoció de l'Art Sagrat (SICPAS). Va arribar, doncs, al SICPAS mesos abans de la presentació pública de Catalonia Sacra. Des d'aleshores i fins fa pocs mesos, el treball amb ell en el camp del patrimoni ha estat intens, sinodal, fructífer i, sobretot, ple d'es-

tima i respecte. Hem gaudit sempre de la seva intel·ligència pràctica, i de la seva capacitat de simplificar tant els problemes com les solucions.

Les persones que treballem en els diferents bisbats catalans al voltant del patrimoni el trobarem a faltar molt. Sort n'hem tingut. Ens ha dirigit cap al convenciment de la necessitat de posar conjuntament el patrimoni cultural al servei de les persones i el país.

Ell ara ja es dedica a la contemplació per sempre més.

«Home d'intel·ligència pràctica»

1. Inauguració del curs de l'Institut Superior de Ciències Religioses. Setembre 2009. 2. Atenent els mitjans de comunicació. Octubre 2018. Foto d'Àngel Almazan. 3. Oficis de Setmana Santa a la Catedral de Girona en plena pandèmia. Abril 2020. Foto d'Àngel Almazan. 4. Veneració a les relíquies de sant Narcís. Octubre 2021. Foto d'Àngel Almazan. 5. Participant a l'Aplec de l'Esperit de Banyoles. Juny 2014.

1. El bisbe Francesc de visita a les colònies d'estiu de la Fràter Girona a Sant Feliu de Pallerols. Agost 2018. 2. Assistint a la representació de la Consueta de Sant Jordi a la catedral de Girona. Abril 2021. 3. 25è aniversari de l'ordenació episcopal del bisbe Carles. Setembre 2016. *Foto d'Àngel Almazan*. 4. Visita pastoral a Beget. Novembre 2016. 5. Arribada de la Llum de la Pau de Betlem a Girona. Desembre 2014. *Foto d'Àngel Almazan*.

*L'ànima
no
canvia*

Obra Social "la Caixa"

Església Viva

Presenta: Àngel Rodríguez Vilagran

Magazín setmanal de 30 minuts amb reportatges i entrevistes d'actualitat de l'Església de Girona.

Té els apartats:

*La Paraula del Bisbe (amb Mons. Francesc Pardo),
Punt de Vista (comentari d'actualitat a càrrec
de diferents col·laboradors),
notícies i l'evangeli dominical.*

Mensualment:

*Música sense complexos (Xavier Roca)
i Cinema de valors (Narcís Mir).*

*El 1993 va rebre el Premi Bravo de Ràdio, que atorga
la Conferència Episcopal Espanyola.*

L'emeten:

Cadena COPE Girona 89.9 FM
Caldes FM 107.9 FM
Girona FM 92.7 FM
Ràdio Arenys de Munt 107.0 FM,
Ràdio Bonmatí 107.1 FM
Ràdio Calella 107.9 FM
Ràdio Canet de Mar 107.6 FM
Ràdio Cap de Creus 88.7 FM
Ràdio Cassà de la Selva 103.1 FM
Ràdio l'Escala 107.6 FM
Ràdio la Vall (Les Preses) 107.6 FM
Ràdio les Planes 107.7 FM
Ràdio Mar d'Amunt (Port de la Selva) 107.0
Ràdio Palafrugell 107.8 FM
Ràdio Salt 97.7 FM
Ràdio Sant Gregori 107.9 FM
Ràdio Sant Pol 107.2 FM
Ràdio Sarrià 87.6 FM
Ràdio Tordera 107.1 FM
Ràdio Vidreres 95.4 FM

Divendres 13.30
Diumenges 8.30
Diumenges 8.30
Diumenges 10.30
Diumenges 8.30
Diumenges 9.00
Diumenges 8.30
Diumenges 7.00
Dissabtes 20.35
Diumenges 8.30
Diumenges 8.30
Diumenges 8.00
Diumenges 9.00
Diumenges 9.00
Dissabtes 8.00
Diumenges 10.00
Diumenges 9.00
Dissabtes 8.30
Dissabtes 9.00
Diumenges 9.00

*Nota: el
programa a la
Cadena COPE
porta per nom
"El Mirall".*

*També es pot
escoltar per
Internet al web
del Bisbat a
Programes de Ràdio*

El bisbe Francesc d'infant.

Primera Comunió del bisbe.

Excursió amb joves de Vilafraïa del Penedès.

El bisbe en l'etapa de seminarista.

Un dels primers batejos del diaca Francesc.

Un dels primers casaments ja com a prevere.

Celebració dels 25 anys com a prevere.

Participació en el Concili Provincial Tarraconense.

Visitant amb la directiva del FC. Barcelona el papa Joan Pau II.

Foto: Àngel Almazan

FRANCESC PARDO I ARTIGAS

Torrelles de Foix, 1946 - Girona, 2022

Bisbe de Girona 2008 - 2022

«Perquè tingueu vida»